



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

4. ביום 10.02.20 הוגשה בקשה למתן פסק דין בהעדר הגנה. באותו מועד דחייתי את הבקשה. במסגרת אותה החלטה המלצתי לתובע לפנות לבדוק זכאותו לקבלת ייצוג משפטי מטעם הלשכה לסיוע משפטי.

5. ביום 10.3.20 הוגש כתב תביעה מתוקן לאחר קבלת ייצוג משפטי. חרף האמור, לא צורפו לכתב התביעה ראיות בגין הוצאות העבר. הדבר תמוה במיוחד נוכח האמור לעניין זה בהחלטתי מיום 10.2.20. האב עתר במסגרת כתב התביעה המתוקן לקבלת סך של 300 ₪ לחודש החל מיום עד לסיום השירות הצבאי הצפוי בחודש . נטען כי סכום זה אינו דרוש הוכחה.

6. ביום 19.4.20 הוגש כתב הגנה בגדרו הנתבעת טוענת כי יש לסלק את התביעה על הסף. נטען כי תביעה דומה הוגשה לבית הדין הרבני ונדחתה על הסף. עוד נטען, כי תסקיר שהמליץ לאמץ את הסכמת ההורים לפיה הבת הבגירה תהיה אצל האב, לא שיקף נאמנה את עמדת האם. מדובר בתביעת מזונות שלא נפסקו ולא תביעה להשבת הוצאות. ההוצאות הנתענות טרם הוצאו. האב הוא ומרוויח הרבה יותר מהנתבעת, העובדת כ ומרוויחה 3,000 ₪. ביחס לשני הקטינים הנוספים נטען כי דמי המזונות הם פחותים מהממוצע וזמני השהות אינם מתקיימים. נטען כי האב חב בתשלום הסעות בגין שני הקטינים וקיים חוב שטרם פרע אותו.

7. ביום 20.4.20 נתתי החלטה לפיה עיון בכתבי הטענות מלמד כי יש ממש בטענת הסף ומכאן ההצדקה לדון בה למרות שלא הוגשה בקשה נפרדת לסילוק על הסף. הוריתי לב"כ התובע להבהיר עד 7.6.20 מדוע לא צורפו ראיות להוצאות שהוצאו בעבר עבור הבגירה וכיצד ניתן לתבוע החזר הוצאות לעתיד. בהעדר הבהרה, התביעה צפויה להימחק על הסף תוך חיוב התובע בהוצאות הנתבעת.

8. ביום 30.4.20 הוגשה תגובת האב לפיה אין חולקין כי מיום שהפכה הבת לבגירה אין האב יכול להגיש תביעה בשמה, אולם עובר למועד זה אין מחלוקת שהיא הייתה במשמורתו. האב מבקש החזר סכום בגובה 300 ₪ לחודש – כאשר אין סכום זה טעון הוכחה, לשיטתו.

9. ביום 13.12.20 התקיים דיון קדם משפט בגדרו נשמעו הצדדים ולא הגיעו להסכמות. מכאן נקבעה ישיבת הוכחות וניתנה החלטה על הגשת תצהירי עדות ראשית.



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

10. ביום 17.2.21 הוגש תצהיר עדות ראשית מטעם האב במסגרתו טוען ביחס להכנסתו ולפוטנציאל ההשתכרות של הנתבעת. נטען כי נשא בעלויות טיפול שניים של הבגירה סך של 3,600 ₪, וכן שילם עבור שיעורי נהיגה 2,229 ₪ לרבות רכישת ביטוח נהג צעיר, רכישת טלפון נייד ואחזקתו על סך 3500 ₪. האב צירף אסמכתאות בנוגע לאמור. עוד נטען כי הבגירה שוהה בביתו 4 ימים, כאשר מגיעה כל שבת שנייה. התובע נוסע בעלות ההסעות. הבגירה מקבלת סך של 1,200 ₪ בגין שירותה בצה"ל מתוכם מעבירה לטובת חיסכון סך של 1,000 ₪, לתקופה שלאחר השחרור.

11. ביום 1.6.21 הוגש תצהיר עדות ראשית מטעם הנתבעת במסגרתו חוזרת על תיאור ההליכים הקודמים שהתנהלו בין הצדדים בענייני רכוש וכן משמורת ומזונות שני הקטינים. נטען לפערי השתכרות עצומים בין הנתבעת לתובע. הנתבעת מצרפת העתק העברות בנקאיות התומכות בגובה הכנסתה. נטען כי היה צורך להגיש תביעה למזונות ולא השבה. עוד נטען כי לנתבעת קשר עם הבגירה. על כן הסכום הנתבע מופרז. הנתבעת נושאת לבדה בהוצאות שני הקטינים, לרבות הסעות.

12. ביום 23.6.21 התקיימה ישיבת הוכחות במסגרתה נחקרו הצדדים. בגמר הדיון ניתן צו להגשת סיכומים.

13. ביום 13.7.21 הוגשו סיכומי התובע. צוטטה החלטת בית הדין הרבני מיום 23.6.21 במסגרתה נקבע כי טענת האם לירידה בהכנסתה אינה עולה בקנה אחד עם האמור בכתב התביעה הראשון. עוד נקבע כי האם הפריזה בתיאור צרכי הקטינים. בית הדין העמיד את חיוב האב במזונות הקטינים ע"ס 2,300 ₪ החל מיום 1.5.21. נטען כי לא נפסקו מזונותיה של הבגירה שכן כבר היתה בגירה כאשר נפסקו מזונות קטינים. במסגרת חלוקת הרכוש קיבלה האם כ-240 אש"ח. מחקירת האם עולה כי הכנסתה לפחות 7,600 ₪ ולא 3,800 ₪ כפי שטענה. בית הדין הרבני לא קיבל את טענת האם בדבר ירידה בהכנסתה. האם יצאה לחל"ת כחלק מטקטיקה להוריד הכנסתה נוכח ההליכים המשפטיים בין הצדדים. משבר הקורונה לא פגע בהכנסתה ואף הביא לגידול בהכנסה נוכח הביקוש ל. הכנסת האם היא כ-17 אש"ח. תביעת האב מבוססת על היקף החיוב הקודם שלו במזונות הקטינים. האם יכולה לשאת בהשתתפות מינורית זו בצרכי הבגירה אף מהפן הרגשי, נוכח הנתק בינה לבין הבגירה.

14. ביום 5.9.21 הוגשו סיכומי הנתבעת. התובע ניצל לרעה את הצורך של הנתבע לצאת מהבית כדי להשיג יתרונות כלכליים. התובע הודה במסגרת דיון שלא לפרוטוקול כי אינו זקוק לכסף אותו תבע. הנתבעת זכתה להגדלת מזונות בבית הדין בסך של 500 ₪ בלבד בשל טעות קולמוס בכתב התביעה, אותה סירב בית הדין לתקן. הנתבע בחרה שלא לערער על החלטת בית הדין. בית המגורים המשותף נשאר בידי התובע במחיר מוזל. יש פערי השתכרות עצומים



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

בין הצדדים . האב לא משתתף בהוצאות הקטינים . האם נאלצת ליטול הלוואות כדי לקיים את עצמה ואת ילדיה . את התביעה היה על התובע להגיש כתביעת מזונות ולא כתביעה להשבת הוצאות . לכן מבוקש לדחות את התביעה ולחילופין להורות כי האם תחויב בסכום סמלי שיועבר לבגירה במישרין .

דיון והכרעה :

15. אקדים מסקנה לניתוח וציין כי דין התביעה להידחות, הכל מהנימוקים שיובאו בהרחבה בהמשך.

16. עוד אדגיש כי במקרה דנן נוצר קושי רב לדון בתביעה כפי שהוגשה עת שהאב לא עושה הבחנה בענייננו בין עתירתו להשבה בגדרה הוא דורש החזר הוצאות עבר , היינו עובר ליום הגשת התביעה אשר בכוחו של האב לעתור מכוח סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979 (להלן: "לחוק עשיית עושר") או לפי סעיף 16 לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) תשי"ט-1959 (להלן: "החוק") , לבין חיוב מזונות על סך של 300 ₪ כשהוא דורש אותם רטרואקטיבית-עובר להגשת התביעה- ובאופן שוטף ועתידי החל מיום הגשת התביעה ועד סיום השירות הצבאי במועד הצפוי בחודש . תביעה למזונות בגירה תוכל להתקיים לפי סעיפים 4 ו-5 לחוק .

17. התובע הן בכתב התביעה המקורי והן המתוקן נתן לתביעה כותרת אחרת מאשר הסעדים שעתר להם. לא זאת בלבד , בתצהיר עדות ראשית כבר ערבב את שתי התביעות יחד, עת שמציג ראיות לצורך תביעת השבת הוצאות עבר ועותר לתשלום מזונות בגירה במסגרת אותו הליך.

18. התביעה להחזרת הוצאות בגין שיעורי נהיגה , טיפול שיניים ועוד הינה תביעת השבה שהינה תביעה כספית. התביעה בגדרה עותר האב לתשלום 1/3 דמי המזונות הינה תביעת מזונות כאשר הוראות הדין הקובעת בעניין מחייבת הגשת תביעה נפרדת בגין כל סוג של תביעה . אביא מיד הוראות תקנה 258 ז לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות") אשר קובעת כדלקמן :

..."



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

258. סעדים בשל תביעות שונות (תיקון: תשנ"ה, תשנ"ז, תשנ"ח, תשע"א)
תובענה בשל כל אחד מהעניינים המפורטים להלן, תוגש בתביעה נפרדת, יהיה
מספר הסעדים באותו ענין אשר יהיה:
(1) תובענה כספית או רכושית, לרבות סעד הצהרתי, פירוק שיתוף בנכס וסעד על
פי חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973;
(2) תובענה למזונות ולמדור; "...".

19. לא למותר לציין כי לפי התקנות החדשות של בית המשפט לענייני משפחה תקנות בית משפט
לענייני משפחה (סדרי דין), תשפ"א-2020 – לא השתנתה ההוראה כלל, אף שאין תחולה להן
לכאורה על התביעה עסקינן, אביא לשון:

”

סעדים בשל 15. (א) תובענה בשל כל אחד מהעניינים המפורטים להלן תוגש
תביעות שונות בתביעה נפרדת, יהיה מספר הסעדים באותו עניין אשר יהיה:

(1) תובענה כספית או רכושית, לרבות סעד הצהרתי, פירוק
שיתוף בנכס וסעד על פי חוק יחסי ממון בין בני זוג,
התשל"ג-1973; התובע יאחד בתובענה זו את כל עילות
התביעה והסעדים כלפי אותו נתבע בשל אותה מסכת
עובדתית;

(2) תובענה למזונות ולמדור; "...".

20. חרף האמור אדון בשתי התביעות, לאחר שאפרט את המקורות החוקיים האפשריים לרבות
התייחסות הפסיקה לעניין. אתחיל בתביעת ההשבה, הכל כדלקמן:

תביעת ההשבה

21. תביעת ההשבה הינה תביעה כספית עצמאית. אם אכן מוכחות העילות המתאימות, זכאי אדם
שכלכל והזין אדם אחר, כאשר החובה לכך היתה מוטלת על חייב עפ"י דין לעשות זאת, זכאי



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

1 אותו אדם לתבוע את החייב עפ"י דין להשיב לו את מה שהוצא עבור זכאי המזונות. זוהי
2 תביעה כספית רגילה ושניתן להגישה בכל ערכאה שיפוטית עפ"י ערכה של התביעה (ראו:
3 בת"א 1745/91 **אורה שלומי נ' שלום שירי** תק-מח 392(3), 231, עמ' 232 הגדיר כב' השופט
4 זמיר את המונח "חייב" כ"חייב על פי דין").

5
6 עילת התביעה

7
8 22. המקור הראשון של חובת השבה נמצאת בהוראות סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט,
9 התשל"ט-1979 (להלן: "לחוק עשיית עושר") הקובע:

10
11 "מי שפרע חובו של אדם אחר בלי שהיה חייב לכך כלפיו, אינו זכאי להשבה אלא אם לא
12 היתה לזוכה סיבה סבירה להתנגד לפרעון החוב, כולו או מקצתו, ואינו זכאי להשבה זו אלא
13 כדי מה שנתן לפרעון החוב."

14
15 23. הפסיקה לעניין סעיף 4 לחוק עשיית עושר ולא במשפט קבעה, כי האלמנטים הנדרשים
16 להתגבשותה של עילה על בסיס הוראות סעיף הנ"ל הם: ראשית, שהתובע פרע את החוב של
17 האחר, וכי הפירעון נעשה מבלי שהיה חייב בכך כלפיהם, שנית, וכי לנתבע כ"נהנה", לא היתה
18 סיבה להתנגד לפירעונו של החוב (ראו: ע"א 318/95 **חברה מסחרית בע"מ נ' נוקטורנו**
19 **בע"מ**; ע"א 625/91 **M. INDEMNITY GUARANTEE ASSURANCE LIMITED נ'**
20 **כלל חברה לביטוח בע"מ**, תק-על, כרך 95(2) 1015 בעמ' 1022-1023)).

21
22 24. יש לשים לב, כי הסעיף מנוסח על דרך השלילה. יש להבהיר, כי נטל ההוכחה מוטל על מי
23 שפרע את החוב (ראו: פרופ' דניאל פרידמן, **דיני עשיית עושר ולא במשפט**, הוצאת בורסי,
24 תשמ"ב-1982 בעמ' 171). דהיינו הסעיף מניח קיומו של חוב. בהעדר חוב, הדיון אינו מתחיל.

25
26 25. בענייננו, כאמור קשה לקבוע כי התנאי הראשון מתקיים. לא מדובר בחוב. לא הייתה חובה
27 על הנתבעת לשאת בתשלומים הנטענים לבדה או בכלל. האב עשה את זה מרצונו החופשי.
28 לא הייתה כל קביעה מחייבת בעבר, וכן קביעה עתידית אשר תידון בנסיבות העניין. לאור
29 גילה של הבגירה והכנסת התובע לא בהכרח יש מקום להטיל חיוב כלשהו על הנתבעת. כך
30 במיוחד לגבי תשלומים כגון אלו המובאים במקרה עסקי: שיעורי נהיגה או טיפול שיניים
31 או הוצאות עבור הזמנת עגילים ועוד. הפירעון של האב נעשה מבלי שהיה חייב בכך. לא היה
32 לאחר, דהיינו, לנתבעת, חוב, אותו יכול התובע לדרוש ממנה להשיב. משלא מתקיים התנאי
33 הראשון, אני סבור כי התנאי השני לא מתקיים גם הוא.



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

26. המקור השני לזכאות להשבה לפי סעיף 16 לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות) תשי"ט-1959 (להלן: "החוק").

סעיף 16 (א) לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), קובע:

"(א) מי שנתן מזונות מעל המוטל עליו ולא התכוון ליתן מתנה, רשאי לדרוש החזרת היתרה ממי שקיבלה או ממי שנתן פחות מן המוטל עליו ובמידה שנתן פחות מן המוטל עליו."

27. סעיף 16 (א) מאפשר לתבוע החזר תשלומי מזונות אם שילם התובע מזונות "מעל המוטל עליו ולא התכוון ליתן מתנה". אדם כזה רשאי לדרוש מהנתבע החזרת היתרה שנתן ובלבד שהוא עומד בגדרי הסעיף "מי שנתן פחות מן המוטל עליו ובמידה שנתן פחות מן המוטל עליו".

28. בענייננו, על התובע במקרה דנן לא הוטל כל חיוב לשאת במזונותיה של הבת הבגירה בהיותה בגירה. לכן אין הוא חוסה תחת הוראות סעיף 16 (א), שכן מעולם לא הוטלה עליו החובה לספק את מזונות הבת הבגירה. בדרך זו, אינו בבחינת "מי שנתן מעל המוטל עליו" כלשון הרישא של הסעיף. ברי כי משלא נכנס התובע בשערי של סעיף 16 (א) רישא לחוק אין לראות בסעיף קטן זה עילה אפשרית לחיובה של הנתבעת בהתאם לסיפא של הסעיף.

29. עתה אעבור לבחון את קיומה של עילת התביעה ע"פ סעיף 16 (ב) לחוק, הקובע כדלקמן:

"(ב) מי שנתן מזונות שלא היה חייב בהם ולא התכוון ליתן מתנה, רשאי לדרוש החזרתם ממי שקיבלם או ממי שהיה חייב בהם ובמידה שהיה חייב בהם".

30. כפי שעולה מלשון הסעיף 16 (ב) מקנה זכות תביעה להחזר מזונות לאדם שכלכל וזן אדם אחר, כאשר החובה לכך היתה מוטלת על החייב, על פי דין, לעשות זאת, לתבוע את החייב להשיב למי ששילם במקומו עבור המזונות (ראו: ת.א. 3838/91 גיא שעשוע נ' גדעון שעשוע, תק-מח 91 (1) 674).

31. בענייננו, נניח לצורך הדיון כי התובע נכנס בגדר הרישא של הסעיף, שכן אין מחלוקת כי הבת הבגירה ששוהה בביתו ובחזקתו, חרף העובדה שלא היה חייב בכך ולטענתו לא התכוון שזו תהא מתנה (טענה אשר נטל השכנוע להוכחתה מוטלת על כתפיו). (ראו: ע"א 27/70 ינטל נ' ינטל פ"ד כד (2) 682). אולם, הסיפא של סעיף 16 (ב) מגדירה את מי שניתן לדרוש ממנו את



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

השבת המזונות כ"מי שהיה חייב בהם ובמידה שהיה חייב בהם כאילו שהתביעה הוגשה על ידי הזכאי עצמו. (ראו: תמ"ש 44300/01 עיריית ת"א נ' פלוניס תק-מש 2004 (3) 218).
השאלה כעת היא האם נכנסת הנתבעת בהגדרה זו?

32. בחינת חובתו של אדם על פי דין יכולה להיעשות בשני מישורים עיקריים:

ראשית, חובה שהוטלה עליו על פי פסק דין. (ראו: תמ"ש (י-ם) 15920/97 פלוניס נ' אלמוני תק-מש 98 (4) 52). **בענייננו**, אין מחלוקת בין הצדדים שלא היה כל חיוב מזונות בעבר בגין הבת הבגירה, בהתאם לפסק דין קודם.

שנית, חובה המוטלת עליו בהתאם להוראות כל חוק. בעניין זה יש להבחין בין שני מצבים: **האחד-** בו עצם החיוב קבוע בחוק באופן אימננטי והשאלה העומדת להכרעה היא שאלת היקף החיוב בלבד. **השני-** מצב בו על פי החוק יש צורך להכריע בדבר עצם החיוב, בהתאם לקריטריונים שונים הקבועים בחוק. **המצב הראשון** חל כאשר קיימת חובה מפורשת ע"פ החוק לחיוב במזונות, או כאשר קיימת חזקה לחיוב שכזה. למשל: עצם חיובו של אב במזונות ילדיו **הקטינים** הינו חיוב קבוע המעוגן בחוק ובתקנות. (ראו: סעיף 3 לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות); תקנות הרבנות הראשית לארץ-ישראל מיום כ"א בטבת תש"ד, המובאות בנספח א' בספרו של ב' שרשבסקי, דיני משפחה (ראובן מס, מהדורה 4, תשנ"ג) 448, 450); ע"א 1375/93 אביטבול נ' אביטבול פד נ (1) 219, 215).

דוגמא נוספת לכך היא אשה גרושה או לא נשואה התובעת השבת מזונותיה ומזונות ילדיה מבעלה, כאשר ביחס אליה נקבעה חזקה לפיה מכוח הדין האישי הינה זכאית להשבה. (ראו: ע"א 366/77 פלוני נ' פלונית, פ"ד לד (1) 229 בעמ' 236). לאשה גרושה או אשה שאינה נשואה קיימת זכות עקרונית להשבה בהתאם לדין האישי כך שעצם החיוב קבוע בבסיס החזקה, וכל שנותר לבית המשפט לקבוע הוא את גובה ההשבה בלבד. **בנוגע למצב השני** הרי זה חל כאשר יש צורך בעצם הטלת חיוב המזונות, **בהתקיים הנסיבות המיוחדות** המופיעות בסעיפים 4 ו-5 לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות). לגבי נסיבות אלה יש להביא ראיות, ועל בית המשפט לקבוע ממצאים המבססים את החיוב עצמו. **בענייננו**, אין ולא צריכה להיות מחלוקת כי עובר להגשת התביעה לא הייתה קביעה בהתאם להוראות הדין הנ"ל המטילים חובה על הורה לזון ילד בגיר.

22. למעלה מן הצורך יצוין כי גם לו היה נקבע כי על הנתבעת חל עצם החיוב במזונות הבת הבגירה, הרי שבאשר לגובה החיוב חל על הצדדים סי' 11 (א) לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות)



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

הקובע:

1
2
3
4 **"(א) תביעה למזונות שהוגשה כעבור יותר משנה לאחר התקופה שבעדה הם**
5 **נתבעים, רשאי בית המשפט לדחותה בשל כך בלבד, אם לא ראה טעם סביר**
6 **לאיחור."**
7

8 23. על החלטת [סעיף 11 \(א\)](#) לחוק גם כאשר תביעת הינה מכוח [ס' 16](#) לחוק, נקבע כי הן לפי כללי
9 הסוברוגציה והן מעצם הוראת [סעיף 16](#) לחוק, אין ללמוד שתהא לאדם שהוציא את המזונות
10 זכות גדולה יותר מאשר לזכאי למזונות עצמו. לפיכך, הוראת [סעיף 11](#) לחוק המזונות חלה גם
11 על אדם התובע את המזונות מכוח [סעיף 16](#) לחוק. (ראו: [ע"א 174/69 כהן נ' כהן](#) כג(1)789,
12 796). בנוסף על כך כי גם לשון ס' 16 (ב) מלמדת על כך - חובת ההחזרה חלה על מי **"שחייב**
13 **הם במידה שהיה חייב בהם"** כאילו שהתביעה הוגשה על ידי הזכאי עצמו. (ראו: [תמ"ש](#)
14 [44300/01 עיריית ת"א נ' פלונים](#) תק-מש 2004 (3) 218). משכך, ולאור העובדה כי על פניו
15 התובע דורש החזרת עלויות בגין תשלום עבור **שיעורי נהיגה** למשל ששולמו בשנת 2018
16 והתביעה המקורית הוגשה בסוף 2019 והתביעה המתוקנת בשנת 2020 לא נראה הצדק סביר
17 להיעתר לדרישה כזו עתה (ואף לא נטען לקיומו של הצדק זה). הרי שמכוח [סעיף 11 \(א\)](#) לחוק
18 המזונות היה ראוי להעמיד את גובה התביעה רק לתקופה של כשנה למפרע מיום הגשת
19 התביעה ותו לא. עוד אציין כי האב צרף פוליסות ביטוח על שמו כאשר אחת היא בנוגע לשנת
20 2018 והשנייה לאחר הגשת התביעה. הקושי ביחס לתקופת הוצאת התשלום עודנו קיים
21 בדומה לתשלום עבור שיעורי נהיגה. אולם, הפוליסה מוכיחה כי האנשים הרשאים לנהוג
22 ברכב הם כל אדם שהמחזיק ברכב מתיר לו, כלומר, לא רק הבגירה (ראו נספח לתצהיר
23 עדות ראשית [סעיף 7.1](#) להעתק הפוליסה המצורפת). תשלום עבור טיפול שיניים נעשה רובו
24 לאחר הגשת התביעה ולא נכלל בכתב התביעה כלל. כמו כן אין מקום להחזיר תשלום עבור
25 עגילים, הוצאה שאינה חיונית כלל ולא נהוג לכלול אותה במסגרת חיובי מזונות. מכאן נראה
26 כי הקשיים הרבים המתעוררים היו מביאים את דרישת האב לדחייה, אף אם היה חיוב בעבר
27 מוטל על הנתבעת לטובת הבגירה.
28

29 24. לא למותר לציין כי אם תביעתו של האב הייתה מכוונת לקבוע דמי מזונות לבתו הבגירה, היה
30 עליו להגיש תביעה נפרדת ולעתור **לסעד זה בלבד**. עם זאת, לא קמה לאב כל זכות השבה
31 בהתאם לעילות הרלוונטיות **לתביעת ההשבה**. למעלה מן הצורך כפי שצינתי קודם אדון
32 בגדר פסק דין זה גם ביחס לתביעת מזונות בגיר, הכל בהתאם לדיון שיבוצע להלן.
33



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

תביעת מזונות בגיר

חיוב הורה במזונות ילד בגיר- מסגרת נורמטיבית חוק ופסיקה

הוראות החוק

33. מקור חיובם של הורים במזונות ילדיהם הבגירים מצוי בסעיפים 4 ו-5 לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), התשי"ט-1959 (להלן: "חוק המזונות") הקובעים כדלקמן:

”

מזונות בין שאר בני משפחה

4. אדם חייב במזונות שאר בני-משפחתו, והם –

- (1) הוריו והורי בן-זוגו;
- (2) ילדיו הבגירים ובני-זוגם;
- (3) נכדיו;
- (4) הורי הוריו שלו ושל בן-זוגו;
- (5) אחיו ואחיותיו שלו ושל בן-זוגו.

סולם המזונות

5. אין אדם חייב לספק מזונות לבן-משפחה לפי סעיף 4 אלא במידה שנתקיימו שלוש אלה:

- (1) יש בידו לעשות כן לאחר סיפוק הצרכים של עצמו, של בן-זוגו ושל הילדים הקטינים שלו והילדים הקטינים של בן-זוגו;
- (2) אותו בן-משפחה, על אף מאמציו, אינו יכול לספק צרכיו מעבודה, מנכסיו או ממקור אחר;
- (3) אותו בן-משפחה אינו יכול לקבל מזונות לפי סעיף 2 או לפי סעיף 3 או מעזבון, ואינו יכול לקבלם מבן-משפחה הקודם לאותו אדם לפי הסדר שנקבע בסעיף 4.

(הדגשות שלי ניר זיתוני)

הפסיקה הרלוונטית



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני :

34. נקבעה ההלכה לפיה האחריות לזון ילדים חלה על ההורים גם לאחר שהגיע ילדם לגיל 18 ובמשך שירותו הצבאי, עד לשחרור מצה"ל. בית המשפט העליון הקביל את תנאיו של סעיף 5 לעקרונות החלים בדיני הצדקה במשפט העברי לגבי קטין שגילו 15-18, בין היתר נפסק כי :

"...תנאי הסעיף הם למעשה שני התנאים הראשונים של דיני הצדקה: סעיף-קטן (1) קובע כי חובת המזונות תוטל רק על "אמיד" (המוגדר כמי שיש ביכולתו לספק מזונות לבן משפחתו המנוי בסעיף 4 לאחר שסיפק צרכיו שלו וצורכיהם של ילדיו הקטינים וילדי בן-זוגו הקטינים ושאין לערבבו עם "עשיר"), כלפי "נצרך", המוגדר כמי שאינו יכול לספק צרכיו מעבודה, מנכסיו או ממקור אחר על-אף מאמציו (סעיף 5(2)) ושאינו יכול לקבל מזונות בסעיף 2 או לפי סעיף 3 או מבן משפחה הקודם בסדר לפי סעיף 4 (סעיף 5(3)). (ראו : ע"א 4480/93 פלוני נ' פלונית , פ"ד מח (3) 461 (להלן : "פרשת פלוני") .

22. מהאמור לעיל ניתן ליצור הנחה עובדתית באשר לתנאי הנזקקות. על-פי חזקה זו, המשקפת את המציאות הישראלית, ילד בגיר המשרת שירות צבאי סדיר עומד בתנאי הנזקקות. ניתן לטעון אחרת במקרה ספציפי, אולם מי שמבקש לטעון אחרת, עליו הראיה (ראו : פרשת פלוני 482-א(ב). חרף האמור, אין ללמוד כי יש בקביעה זו משום הארכה אוטומטית של תקופת החיוב של אב במזונות ילדיו עד לסיום השירות הצבאי, בדומה לחובה בגיל 15 עד 18, שכן עדיין יש להוכיח את היותו של האב "אמיד" על-פי הגדרת סעיף 5(1). פירוש הסעיף על-פי מקורותיו במשפט העברי מיותר למעשה את הצורך להביא ראיות מיוחדות להתקיימות התנאים המנויים בסעיף 5, כך שדי בראיות המובאות לצורך ביסוס חובת המזונות של האב כלפי ילדו בגילאים 15-18, כדי להטיל עליו חובת מזונות גם בתקופה הנדונה (ראו : פרשת פלוני , ע' 482-ד(ה)).

23. בנוגע להיקף החיוב במזונות, נקבע כי צרכיו של ילד המשרת בשירות צבאי, והמקבל שם מזון וביגוד ושכר כלשהו, פחותים מצרכיו של ילד הסמוך לחלוטין על שולחן הוריו. ההנחה העובדתית היא שתמיכת הורים בילדיהם החיילים פוחתת בעת שירותם הצבאי לכדי שלישי מן הסכום המשולם קודם לתקופת השירות הצבאי . בבסיס הפסיקה עומדת ההנחה כי רוב החיילים לנים בצבא או בהעדר תנאי לינה מקבלים דמי כלכלה, ביגוד ומזון, כך שתמיכת ההורים בילדיהם החיילים מצטמצמת בעת שירותם בצבא לכדי שלישי מן הסכום המשולם קודם לתקופת השירות הצבאי (פרשת פלוני, בעמ' 483). בדרך זו, נפסק בתקופה שבין סיום הלימודים בבית הספר ועד לגיוס, ניתן לאמץ הנחה עובדתית שלפיה סמוכים ילדים בגיל זה



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

על שולחן הוריהם, כששיעור התמיכה גם כאן פוחת עד כדי שליש מן המזונות עד גיל 18. גם כאן ניתנת החזקה לסתירה, לשני הכיוונים. כלומר גם כאשר אין חפיפה בין תקופת הגעת הילד לבגרות לבין גיוסו בצה"ל תחול אותה חזקה עובדתית אשר תיבחן על פי הנסיבות ועל פי מידת "נזקקותו" של הילד. בהקשר זה נקבע כדלקמן:

"

לדעתי גם כאן ניתן לאמץ הנחה עובדתית לעניין סעיף 5(2), ולפיה גם ילד בגיר במצב זה הוא "נזקק", שכן למרות שלכאורה לא יכול הוא להשתכר למחייתו, הרי שהמצב בפועל הוא שנערים ונערות בתקופה זו מתקשים למצוא עבודה, לא כל שכן עבודה מכניסה. על כן ניתן לאמץ הנחה עובדתית לפיה סמוכים ילדים בגיל זה על שולחן הוריהם, כששיעור התמיכה גם כאן פוחת עד כדי שליש מן המזונות בגיל עד גיל 18. גם כאן ניתנת החזקה לסתירה לשני הכיוונים." (ראו: פרשת פלוני בעמ' 483-484).

24. עוד נקבע כי המזונות ישולמו לידי ההורה שבביתו שוהה הילד הן לתקופה שטרם הבגרות, והן לתקופה שלאחר בגרותו של ילד, בעת שירותו הצבאי (והטרם צבאי) וזאת כדי לא להותיר את ההורה לשאת בנטל המזונות בעת השירות הצבאי וגם, ואולי בעיקר, שלא להעמיד ילד במצב בו הוא עלול לתבוע את אחד מהוריו ולהציבו בקושי רגשי מיותר. (ראו: בע"מ 5267/04 ז.ס.נ' ע.ס. ואח' ביום 5.5.05). לאחר שקבעתי קיומה של עילת תביעה למזונות בגיר יש לדון בתקופת החיוב עצמו ובגובה המזונות שיש לפסוק אם בכלל.

מן הכלל אל הפרט

25. בענייננו, ביחס להכנסת הצדדים, בהתאם לאמור לעיל, ולאחר עיון באסמכתאות שהוגשו ע"י הצדדים מתברר כי הנתבע משתכר הרבה מעבר להכנסת התובעת. הנתבע משתכר כ- 17,000 ₪ נטו לעומת הנתבעת משתכרת כ- 4,000 ₪. אציין כי הנתבעת לא המציאה אסמכתאות כמתחייב מהיותה עצמאית. מכתב מטעם רואה חשבון אינו יכול להחליף דו"ח רווח והפסד חתום על ידי רשויות המס. המצאת אסמכתאות על העברות בנקאיות יכולה להיות מוצגת באופן סלקטיבי לחלוטין אם לא הוצג פירוט תנועות הבנק. חזקה קבועה היא כי בעל דין הנמנע מהבאת ראיה רלוונטית שהיא בהישג ידו, ואין לכך הסבר סביר, ניתן להסיק, שאילו הובאה הראיה, הייתה פועלת כנגדו (ראו: ע"א 548/78 שרון נ' לוי, פד"י לה (1) 736, 760). עוד לא נעלם מעיניי כי לנתבעת קיימת השכלה ובעבר השתכרה הרבה מעבר לסכום הנקבע, דהיינו יש לה פוטנציאל השתכרות מעבר להכנסה בפועל. אולם, נטען כי הכנסתה המצומצמת הינה במשך יותר משלוש שנים, ולכן אין לזקוף את האמור כפעולה



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

במתכוון של הנתבעת לצורך ההליך המשפטי כי במהלך 3 שנים לא נראה כי המצב השתנה לטובה. יותר מכך, גם אם אקבע כי לנתבעת פוטנציאל השתכרות העומד על כפל מסכום זה, דהיינו 8,000 ₪ עדיין האב יהיה לו פוטנציאל השתכרות ממומש יותר מכפול, כאמור בסך של 17,000 ₪. שני הצדדים לא פרטו כדבעי את הוצאותיהם ולא התמקדו בעניין זה. ראיות אלו די בהם די לאמת את יכולת האב לשאת בתשלום כלשהו עבור הבגירה מול יכולת הנתבעת המצומצמת, כאשר בחזקתה שני קטינים.

26. ביחס לצרכי הבת הבגירה מכל מקום איני נדרש לגזור את צרכיה של הבת במסגרת פסק דין זה. הצורך שלה במזונות ואי יכולתה לספק את צרכיה במהלך השירות נקבעו כאמור כחזקה עובדתית. אולם חזקה זו ניתנת לסתירה, והיא אכן נסתרה במקרה דנן, כאשר נמצא כי עיקר שכרה הצבאי מופנה לחסכון.

27. יישום וסיכום: מעבר לעובדה כי יכולת האב הכלכלית עולה בהרבה מיכולת הנתבעת, האב ציין במפורש כי הבגירה חוסכת משכרה כחיילת סך של 1,000 ₪ (ראו: סעיף 11 לתצהיר עדות ראשית מטעם האב). לטעמי בכך נסתרה חזקת הנזקקות. איני רואה כל היגיון לחייב את הנתבעת אשר מצבה הכלכלי אינו מן מהמשובחים לשאת בתשלום דמי מזונות עבור הבת הבגירה, כאשר האחרונה דואגת לעתידה לאחר השחרור וחוסכת מידי חודש 1000 ₪. ייאמר כי הבגירה לאחר השחרור תוכל לעבוד לפרנסתה במשרה מלאה כל עוד אין מניעה בריאותית לכך. על כן, המטרה לשמה נתן השכר במהלך השירות הוא לכסות צרכים והוצאות בסיסיים של החיילים ולא למען חיסכון. אם הבגירה מצליחה לחסוך סכום כה גבוה מדי חודש, אין מקום לחייב הנתבעת לשאת בדמי מזונות עבורה. עוד לעניין זה אביא, כי הבגירה אינה שוהה כל סופי שבוע בבית האב. האחרון הודה בחקירתו לפני כי לבגירה יש חבר ומדי לפחות סופ"ש אחד מבין שניים היא נמצאת ונותרת ללון אצלו. כך אין האב נושא בתשלום כלשהו באותו סופ"ש. (ראו, פרו' 23.6.21, עמ' 5 בסוף ועמ' 6 בהתחלה). לא נעלם מעיני כי האב ציין שהוא מארח את החבר של הבגירה לעתים אבל אין מקום לחייב את הנתבעת לשאת בחיוב כלשהו בגין כך. לא למותר לציין, כי האב יכול לסרב לארח את החבר של בתו בביתו. עוד אציין כי בנסיבות מקרה זה בו הקשר של הנתבעת לבין הבגירה אינו תקין וסדיר, טענה שלא נסתרה כלל. שיקול זה מתווסף לשאר השיקולים הנוספים שאין מקום במקרה דנן לחייב את הנתבעת בתשלום דמי מזונות עבור בתה הבגירה, לא בגין ההווה ולא בגין העבר.

28. מכאן - דין התביעה להידחות.

סוף דבר



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 19-12-8467

תיק חיצוני:

- התביעה נדחית כמתואר לעיל.
- התובע ישלם לנתבעת הוצאות משפט בסך של 500 ₪ ושכ"ט עו"ד בסך של 5,850 ₪. סכומים אלה ישולמו תוך 30 יום מהיום, אחרת יישאו הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד ליום התשלום המלא בפועל.
- זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה תוך 45 יום ממועד קבלת פסק הדין.

פסק הדין מותר לפרסום לאחר השמטת כל פרט מזהה.

פסק הדין המקורי ניתן ביום, ז' תשרי תשפ"ב, 13 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.

ניתן היום, ז' תשרי תשפ"ב, 13 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.


ניר זיתוני, שופט



בית משפט לענייני משפחה בקריות

תלה"מ 8467-12-19

תיק חיצוני:

- 1
- 2
- 3